

Universitätsbibliothek Paderborn

Cvrsvs Theologici ...

Ea Brevitate Conscriptus, Qvam Tot Tantarvmqve Rervm Amplitudo Et
Varietas Patitvr ...

Quas Secunda Secundæ Et Tertia Pars Divi Thomæ Complectitvr -
Qvæstiones Insvper Ad Mores, & praxim spectantes, maximè circa
Sacramenta, accuratè declarantur

Carleton, Thomas Compton

Leodii, 1664

Sect. IV. Resolvitur quæstio circa magnitudinem præmii in reviviscentiâ
meritorum.

urn:nbn:de:hbz:466:1-13826

merita, sicut nec in humanis compensaretur sufficienter labor alicujus, qui ex pacto pro denario diurno laboraret sex diebus in vineâ alterius, & tandem qui cum conduxit redderet unum denarium sex titulis.

VIII. *Dicunt alii, plus præmii pro meritis antiquis dari juxta diversitatem dispositionis, non tamen totum præmium.*

Hinc etiam impugnari potest sententia Valentia, Henriquez & aliorum, qui docent, plus quidem dari præmii ob merita antiqua quam dispositio postulat, non tamen totum præmium, sed plus aut minus supra dispositionem pro diversitate dispositionis: unde, inquiunt, si plures & plures quis virtutum actus post respicientiam eliciat, paulatim totam gratiam recuperabit. Sed contra hoc est: Jam enim merita ablato obice non reviviscunt, & si quis post primum actum statim moriatur, multa ex prioribus meritis præmium omnino non consequentur, cum tamen, juxta Concilium nihil eis desit ut augmentum gratiæ, gloriam, augmentum gloriæ, &c. consequantur, quam ut homo in gratiâ decedat. Deinde non redderet nobis Deus annos quos comederat locusta & bruchus, id est merita quæ amiseramus juxta sanctum Hieronymum.

IX. *Afferunt nonnulli penitentem non recipere totam gratiam, saltem in hac vitâ.*

Quæ etiam faciunt contra Scotum, Durandum & alios docentes penitentem præter gratiam, quam per penitentiam directè acquisivit, recuperare quidem jus ad totam gloriam, non tamen denuo recipere totam gratiam, saltem in hac vitâ. Sed contra: sicut enim Sacramenta ablato obice statim conferunt suum effectum, ita & merita suum, cum quoad hoc par sit utrorumque ratio; sunt enim instar agentium naturalium, ut sæpè ante ostensum est. Deinde mensura gloriæ in patriâ desumitur ex mensura gratiæ in vitâ, nec gloriæ petunt merita nisi mediante gratiâ, asserere autem in ultimo instanti vitæ dari totam illam gratiam, videtur gratis dictum, nulla namque ratio assignari potest, cur non detur statim simul cum virtutibus infusus primo instanti conversio-nis, quando primò auferitur, obex, cum tunc sint tam potentia ad obtinendam gratiam, ac unquam postea: sicut etiam primo instanti quo auferitur obstaculum, luminosum producit lucem.

X. *Obje. Docere Concilium Tridentinum, gratiam unicuique infundi secundum propriam illius dispositionem.*

Dices: Et est fundamentum contrariæ sententiæ, Concilium Tridentinum sessione sextâ, capite septimo, ait gratiam unicuique infundi secundum propriam cujusque dispositionem & cooperationem; ergo non in majore perfectione & intensione quam sit perfectio & intensio dispositionis. Respondetur, Concilium ibi solum loqui de gratiâ, quæ per se penitenti infunditur intuitu dispositionis tunc positæ, non de gratiâ, quæ confertur per accidens respectu penitentia; respectu hujus enim penitentia non se habet ut dispositio, sed merè ut removens prohibens. Responderi potest secundò, dispositionem intuitu cujus hic infunditur tota illa gratia, non esse solum actum contritionis seu penitentia, sed hunc cum meritis præcedentibus, quæ ut causa moralis possunt hic & nunc movere Deum ad partem gratiæ sibi correspondentem infundendam.

XI. *Alia opinio est, reviviscentiâ meritorum merendam esse penes diversitatem conatus in penitenti.*

Sotus in quarto distinct. decima-sexta, quæst. secunda, artic. secundo, ait, mensuram reviviscentiæ meritorum in ordine ad præmium desumendam esse penes diversitatem conatus, quem adhibet penitens in respicientiâ à peccato: si ergo, inquit, peccator præventus auxilio Dei adhibeat summum conatum quem cum illo potest, recipiet totam gratiam plus deperditam,

si medium conatum adhibeat, mediam gratiam, sicque secundum proportionem conatus redit semper gratia.

Contra primò: Eodem namque modo impugnatur hæc sententia, quo præcedentes, nam ablato obice omnia merita reviviscunt. Deinde, nihil aliud requiritur juxta Concilium Tridentinum, ut vidimus, ut merita omnia reviviscant, & præmium suum consequantur, nisi ut quis decedat in gratiâ; ergo si antea homo erat in gratiâ, habebat ab intrinseco totum quod requiritur ad constituendum jus ad præmium, & solum deest aliquid extrinsecum, nempe mors.

Tertiò, hinc sequitur, si duo amississent per peccatum centum gradus gratiæ, & alter præventus gratiâ ut viginti, eliceret actum ut decem, alter verò præventus gratiâ ut duo, eliceret actum ut duo; sequitur inquam, hunc secundum recuperaturum omnes centum gradus gratiæ amissos, alium verò, qui multo intensius operatur, non recuperare nisi mediam partem, quod tamen maximum videtur inconveniens; sic enim posset quis idem affirmare de meritis quando primò ponatur, nempe non esse desumendam præstantiam meriti, & mensuram præmii illi correspondentis penes perfectionem & intensiorem actus, sed videndum utrum cum conatum adhibeat, quem cum illo auxilio potuisset, quod tamen omnes negant, cum non sit culpa non operari semper maximo fervore & conatu, quo quis posset: deinde etsi levis aliqua culpa interveniret, non tamen obflaret merito. Tandem quantumcumque quis plures & plures actus eliciat, si tamen non sint tam intensi ac per auxilium tunc datum esse possent, nunquam totam gratiam deperditam recuperabit, imo multo minus gratiæ aliquando per secundum actum intentum, quam per primum maxime remissum.

SECTIO QUARTA.

Resolvitur questio circa magnitudinem præmii in reviviscentiâ meritorum.

DICENDUM itaque primò: Ablato per penitentiam, & gratiæ infusionem obice, merita reviviscere ad totum præmium quod iis ante lapsum debebatur, totamque gratiam statim recuperant. Secunda pars sufficienter ostenditur ex præcedentibus, præcipue in impugnatione sententiæ Scoti. Prima etiam pars probatur: Ratio enim quare merita antea non erant expedita ad gratiam obtinendam erat obex peccati; ergo hoc ablato iterum redduntur ad illam expedita, & consequenter sicut quando primò ponebantur opera, merebantur & consequantur gratiam, ita & ubi primò obex auferitur consequentur eundem effectum, uti de Sacramentis reviviscuntur dici solet.

Secundò probatur ex locis Scripturæ sect. 1. allatis: tertiò ex Concilio Tridentino sess. 6. capite decimo sexto citato. Nec enim gratiæ & gloriæ augmentum mereri possunt bona opera eorum, qui sunt viva membra Christi, nisi omnè præmium

XII. *Citra hanc sententiam est, aliud enim ad reviviscentiâ meritorum non requiritur, quam ut auferatur obex, seu peccatum.*

XIII. *Rejicitur ulterius hæc opinio ex gravi commoda, quod ex ea sequi videtur.*

II. *Ex locis Scripturæ supra citatis ostenditur merita ad totum præmium reviviscere.*

premium iis reddatur, neque sufficit quod minor gratia detur novo titulo intuitu meritorum precedentium; mereri enim gratiam novo titulo non est mereri augmentum gratiae, ut est manifestum, quod tamen de his meritis docet Concilium. Deinde, reviviscere est vitam quam ante habebant recuperare; ergo nisi gratiam illam, seu gratiae augmentum, quod semel habebant, denuo recipiant, non reviviscunt.

III. Quando peccator resurgit, ad maiorem gratiam resurgit.

Dicendum secundò, quando peccator resurgit, cum majore semper illum gratia resurgere, quam ei ob merita precedentia præcisè ac directè debebat. Ratio est, quia præter gratiam meritis debitam, quam recuperat, habet semper aliquam gratiam, per quam auferitur obex peccati, ergo in hac resurrectione aliquanto plus semper habet gratia peccator, quam prioribus meritis debebatur. Quod habeat gratiam aliquam Pœnitentia respondentem certum omnino est, cum Deus omni pœnitenti remissionem peccati promiserit. Totam autem gratiam prioribus meritis debitam restitui & ostensum est supra, & ulterius declaratur, quia nullum est ex meritis precedentibus quod jam non sit iterum vivum, & consequenter efficacax & obligans Deum aliquo saltem modo ad præmium, cum sit quoad hoc in eodem statu ac erat ante lapsum, & meritorum mortificationem.

IV. Ergo prodest homini peccasse, meliusque est peccare, & resurgere, quam non omnino peccare, cum non peccando gratiam illam non obtineret. Respondetur, nunquam peccatum per se prodest illi, licet indirectè & occasionaliter multi ad altiorem sanctitatis gradum pervenerint, quam non commisso peccato illo unquam pervenissent, cum inde occasionem sumant plurimos & intensissimos variarum virtutum actus exercendi, ut contritionis, humilitatis, & sanctioris ac severioris vitæ statum suscipiendi, peccatum tamen per se & formaliter nemini prodest, sed obest plurimum, tum quia spoliat hominem gratiâ ac virtutibus supernaturalibus, reddit inimicum Deo, eique odibilem, damnationi aeternæ obnoxium, relinquit etiam pravas dispositiones in animâ peccatoris, & obligationem ad penas temporales, etiam post respiscientiam, imo causa est cur opera omnia, quæ dum manet peccatum, fiunt, sine fructu perpetuo sint, quibus aliâs magnum gratiæ ac gloriæ cumulum sibi ille acquisivisset.

V. Peccatum prodest tantum per modum obiecti.

Solum ergo prodesse potest peccatum per modum obiecti, in quantum scilicet homo considerando id tanquam quid malum, illud averfatur. Unde Sanctus Thomas 3, parte, quæst. 89, art. secundo, ad primum ait, ipsum peccatum nonnullis cedere in bonum, quatenus postea firmius in gratiâ perseverant, & ad hoc citat Sanctum Augustinum libro de correptione & gratiâ, capite nono in illa verba S. Pauli ad Romanos octavo: *Diligentibus Deum omnia cooperantur in bonum*: & hoc argumentum æquè urget, si ve merita reviviscant, si ve non, ut si quis ante ulla merita peccaret; posset enim inde occasionem sumere hos & alios similes actus exercendi.

VI. Homo post respiscientiam non sentit eam facilitatem in virtutum actibus exercendis, quam sentiebat ante lapsum, ergo non recuperat virtutes in eo gradu, quo eas antea habebat, ergo nec gratiam; hæc enim eadem proportione redeunt cum gratia, utpote ad quam virtutes conaturaliter, vel morali connexionem

sequuntur, vel physica. Respondetur, si is qui diu exercuit se prius in actibus virtutum, & postea labitur statim resurgat, æqualem sentiet facilitatem ei, quam antea sentiebat, si verò peccata peccatis diu adjiciendo habitus vitiosos intensos comparet, & eadem opera virtutum acquisitos habitus amittat, nil mirum si difficultatem postea sentiat, quamvis habitus infusus habeat intensiores quam ante lapsum; hi enim facultatem dant operandi, non facilitatem, seu posse, non facile posse; hoc enim postremum effectus proprius est habituum acquisitorum.

Dices tertio, nonnullos ex Sanctis Patribus affirmare, difficile esse hominem post lapsum redire in pristinum statum, unde in decretis de Pœnitentia refertur dictum Sancti Hieronymi, quod sic habet: *Quicumque dignitatem divini gradus non custodiant, contenti sint animam salvare, reverti enim in pristinum statum post lapsum difficile est*. Similia habet Sanctus Augustinus, Sanctus Chrysostomus, & alii: at verò hoc secundum nos facillimum est, cum per minimam pœnitentiam dicamus hominem ad majorem gratiam resurgere, & consequenter ad meliorem statum quam fuerat pristinus.

Respondetur primò: Licet recipiat pœnitens per respiscientiam omnem gratiam quæ prioribus meritis debebatur, non tamen fortè omnem illam quæ ex opere operato per Sacramenta, aut aliter ei data fuerat de quo postea. Secundò dico: Patres per has & similes locutiones non intelligere gratiam & statum meritorum precedentium, sed vel statum Ecclesiasticæ dignitatis, ad quem juxta Canones restitui statim non solet is qui peccavit, licet pœnitentiam agat, & hic sensus intenditur in decretis citatis.

Aliquando verò per statum pristinum intelligunt Patres, non gratiam & gradum substantialem sanctitatis, sed quædam accidentalia, ad quæ, etiam apud Deum non statim restituntur lapsi, ut est immunitas à pena temporalis, liberatio à pravis dispositionibus ex peccato relictis, restitutio in peculiarem illam familiaritatem cum Deo, ac speciales favores & consolationes, quas ante lapsum fortè à Deo accipere solebat, &c. unde Regius Propheta post respiscientiam, & peccati condonationem dicit Deo, *Redde mihi letitiam salutaris tui*, &c. unde nec Adamo Justitia originalis quoad peculiarem rectitudinem in operando fuit restituta, licet totam gratiam & substantialem sanctitatem fuisse ei redditam plurimi affirmant.

Dices quartò: Hanc sententiam reddere homines tepidos, & in virtutibus exercendis negligentes, cum, modò in fine respiscant, omnem gratiam priorum meritorum sint recepturi. Respondetur negando sequelam: Est enim totam gratiam in fine vitæ recipient, si tunc pœnitentiam agant, toto tamen tempore, quo in peccato sunt, eorum opera mortua sunt, & nullum unquam fructum ferent. Quare non est cur ob hoc tepidi sint, cum quò plures & nobiliores actus virtutum in Christo viventes per gratiam exercent, eò majorem coronam sint recepturi, quo pauciores minorem.

Dices quintò, non videri posse peccatori intuitu meritorum precedentium restitui omnem priorem gratiam iis debitam; potest enim aliquando dispositio qua jam secundò respiscit, esse major & melior quam illa, per quam primò disposuit se ad gratiam, imò & intuitu cujus plus gratiæ

virtutes, & consequenter gratiam in eo gradu non recuperat.

VII. Obje. Docere Sanctos Patres difficile esse hominem post lapsum, in pristinum statum redire.

VIII. Resp. Aliam esse gratiam præter eam quæ debetur meritis.

IX. Interdum Patres non de gratiâ, sed de substantiâ sanctitatis intelligunt, sed de accidentali.

X. Obje. Hanc sententiam reddere homines tepidos.

XI. Obje. Dispositio, per quam quis respiscit, interdum non paritur, gratiæ

ne tota gratia deperditur redidatur.

XII. Hoc & similia arguuntur, si quis dicat omnes qualitates componi ex gradibus heterogeneis, non ita argumentis illis urgebimur, cum in illa sententia facile quacumque posita dispositione, assignare nihilominus possimus meritis suum primum, idque clarè & sine ullâ confusione. Si autem quis dicat componi gratiam ex gradibus heterogeneis difficilius est responso, dicere nihilominus poterit, licet quivis gradus superior sit superior inferiori, sextus quinto, quintus quarto, & sic deinceps, non tamen omnibus precedentibus, unde licet primum meritis assignetur intensus priori, non necessariò erit melius omnibus precedentibus, & sic fieri poterit utcumque compensatio.

XIII. Quid quoad gratiam, aliter quam ob merita datam, censendum, circa reviviscenciam.

XIV. Non est idem fundamentum ad dicendum hanc gratiam restitui, ac illam qua debetur meritis.

XV. Gratia intuitu Sacramentorum primo data, si restituitur ex misericordia.

gratia detur, quam iis meritis, vel alicui saltem eorum parti debeatur; ergo in hoc casu, vel nulla, vel non omnia saltem merita reviviscunt.

Hæc & alia, quæ ex compositione intensivâ qualitatuum facile cuivis occurrerent contra reviviscenciam meritorum, non carent difficultate, præsertim si quis dicat omnes qualitates componi ex gradibus heterogeneis. Si tamen dicamus componi aliquas, & in particulari gratiam ex gradibus homogeneis, non ita argumentis illis urgebimur, cum in illa sententia facile quacumque posita dispositione, assignare nihilominus possimus meritis suum primum, idque clarè & sine ullâ confusione. Si autem quis dicat componi gratiam ex gradibus heterogeneis difficilius est responso, dicere nihilominus poterit, licet quivis gradus superior sit superior inferiori, sextus quinto, quintus quarto, & sic deinceps, non tamen omnibus precedentibus, unde licet primum meritis assignetur intensus priori, non necessariò erit melius omnibus precedentibus, & sic fieri poterit utcumque compensatio.

Quæres ultimò: Utrum gratia illa, quæ intuitu Sacramentorum, vel aliter, ut ob meritum de congruo prius data fuerat, respiciente homine reddatur. Vasquez hæc, quæst. octogesima nona artic. quinto, dub. tertio, num. decimo septimo, & prima secunda, disp. 221. cap. 4. Turrianus secundâ secundâ, disp. 70. dub. 3. & alii nonnulli negant illam gratiam unquam redire. Contra Suarez relectione citatâ, disp. 2. sect. 3. num. 56. Coninck disp. 2. de Pœnitentiâ, dub. 20. num. 170. Medina, Sotus, Valentia, Henriquez, & communior sententia Theologorum affirmat.

In primis, si hæc gratia solum habeatur virtute Sacramentorum, aut aliunde merè gratis & liberaliter, & nullo modo ex meritis de condigno, non est idem fundamentum ad asserendum eam restitui, ac gratiam quæ correspondet meritis. Probat, nam loca Scripturæ sectione prima posita non ita urgente de hac gratia; ille enim locus ad Hebræos sexto, sicut & ad Galatas tertio, item ex Concilio Tridentino non probant nisi de meritis. P. Suarez probat hæc etiam restitui ex Iustitiâ, non intuitu meritorum pœnitentis sed Christi. At licet nulla sit implicentia quo minus hoc fieri potuisset, si ita Christus voluisset, de facto tamen ita esse nihil est quod probeat; nec enim constat Christum hoc modo nobis sua merita applicuisse, nullum autem primum datur intuitu meritorum Christi, ad quod ille sua merita peculiariter non applicuit.

Si ergo resurgenti restituatur gratia, quam merè ex Sacramentorum susceptione consecutus quis fuerat, restituitur ex misericordiâ: quod etiam suadere aliquo modo videtur locus ille Joëlis secundo: *Reddam vobis annos, quos comederunt locusta & bruchus, zibigo & eruca*, quod tamen peculiariter applicari posse videtur ad merita & fructus operum, sicut anni illi, de quibus ibi est sermo, sunt fructus laborum, & de operibus peculiariter locum illum Joëlis intelligit Sanctus Hieronymus citatus. Certè si negetur hanc gratiam redire, facilius explicatur Sanctus Thomas dum asserit pœnitentem resurgere aliquando in

maiore, aliquando in æquali, aliquando in minore gratiâ, quam fuit illa, quam per peccatum amiserat: & hoc modo Sanctus Thomas explicat Turrianus loco supra citato, & alii.

Obijciunt aliqui, hinc sequi hominem illum ob peccatum remissum puniri pœnâ æternâ, cum in æternum orbendus sit illa gratia, quam per Sacramenti susceptionem consecutus fuerat. Suarez relectione citatâ, disputatione 1. sect. tertiâ nullum censet inconveniens ut pœna aliqua, quæ nocumentum afferat, non afflictionem, perpetua esse possit in cælo; cum enim, inquit, huiusmodi pœna sine dolore esse possit & tristitia, non est talis, quæ illi statui repugnet.

Dicunt alii non esse pœnam, sed aliquid naturali quâdam necessitate consequens peccatum, pœna autem illa est, quæ ita infligitur à Deo, ut possit non infligi. Contra primò: Ergo carentia visionis beatificæ erit pœna, cum naturali quadam necessitate consequatur peccatum, sicque pœna damni, quæ est præcipua, non foret pœna. Contra secundò: Licet dum manet peccatum, non possit illa gratia esse in animâ, aut restitui, hoc tamen sublato, nulla est repugnantia quo minus in eâ reponatur.

Ulteriùs ergo dicendum, non esse propriè pœnam, carere in perpetuum illis gradibus gratiæ & gloriæ iis correspondentibus; ut enim carentia alicujus rei sit pœna, debet res illa vel esse necessaria ad bonum aliquod quo egemus, quod non contingit in illis gradibus gratiæ aut gloriæ, cum iis determinatè nullus egeat ad beatitudinem, utpote sine quibus multi de facto sunt beati: vel debet res illa esse aliquo titulo debita, quod hic non contingit, cum non habeantur gradus illi ullo modo ex meritis, ut supponimus.

Obijciunt secundò alii, debere redire gratiam Sacramentalem, saltem eorum Sacramentorum, quæ iterari vel omnino, vel non nisi post longum tempus possunt, alioqui privaretur quis perpetuò fructu illorum Sacramentorum, peculiaribus scilicet auxiliis ad finem, ad quem instituantur Sacramenta, ordinatis; hæc enim fundantur in gratiâ habituali. Respondetur, non omnia auxilia specialia fundantur in gratiâ habituali, saltem actu existente in animâ; Baptismus enim dat auxilium ad rectè suscipiendum alia Sacramenta; sicut enim dat jus ad suscipiendum Sacramenta, utpote eorum janua, ita & media ad rectam eorum susceptionem necessaria subministrat, & tamen certum est aliqua ex his auxiliis non supponere gratiam actu existentem in animâ, cum dentur ad gratiam in animam inducendam, ut constat in auxiliis ad Sacramentum Pœnitentiæ, ab iis qui in peccato mortali existunt, ad quem effectum præcipuè institutum est, ritè suscipiendum ordinatis. Vel ergo sufficit Sacramentum aliquod, ad hoc ut conferat auxilia peculiariter, aliquando contulisse animæ illi gratiam habitualem (utpote in ordine ad quam præcipuè sumit denominationem Sacramenti) vel ad summum requiritur; etiam ad quævis auxilia, ut illorum capax sit anima, illam habere gratiam, sive hæc sit ea quam contulerunt Sacramenta, sive non, sed aliunde comparata.

XVI. Dicitur: Ergo homo in æternum puniretur ob peccatum remissum.

XVII. Volunt alii, qui hanc non esse pœnam, sed quid necessarium sequatur.

XVIII. Dicitur: Nihilominus illam non esse propriè pœnam.

XIX. Dicitur: Redire saltem debere gratiam Sacramentis illi debita, quæ vel non omnino, vel non nisi post longum tempus iterari possunt.